

Onderwerp**Mededeling PS, Initiatiefvoorstel educatieprogramma Democratie en Rechtsstaat****Kern mededeling:**

Uw Staten heeft een initiatiefvoorstel geformuleerd met als doel om structureel aandacht te besteden aan de democratie en de rechtsstaat en om deze activiteiten te richten op verschillende doelgroepen, in eerste instantie op jongeren. De tekst van dit initiatiefvoorstel is als bijlage opgenomen (eDocs nummer 2257637).

Met deze mededeling geeft het college van Gedeputeerde Staten haar wensen en bedenkingen bij dit initiatiefvoorstel.

Mededeling:

Het college van Gedeputeerde Staten heeft besloten positief te staan tegenover het initiatiefvoorstel om structureel aandacht te besteden aan de thema's Democratie en Rechtsstaat. Volgens dit voorstel wordt dit gedaan via een educatieprogramma dat bedoeld is voor verschillende groepen, met name voor jongeren.

Het college onderschrijft de noodzaak om eerst via onder andere een onderzoek de opzet en inhoud van zo'n programma nader te verkennen. Tevens onderschrijft het college de noodzaak om het educatieplan een structureel en meerjarig karakter te geven.

Het college heeft de volgende wensen en bedenkingen:

- breng bij het onderwijsveld goed in beeld waar precies de behoefte ligt en werk het op te stellen educatieplan uit in overleg met onderwijsinstellingen en met jongeren zelf;
- incorporeer in het educatieplan de huidige activiteiten die de provincie al meer dan twintig jaar uitvoert gericht op het organiseren van drie verschillende debatformen voor middelbare scholieren in Flevoland;
- betrek bij dit op te stellen plan ook de voorbeelden bij andere provincies die als inspiratie kunnen dienen voor het educatieplan;
- leg de verantwoordelijkheid voor de het opstellen en uitvoeren van het educatieprogramma bij de griffie en betrek de ambtelijke organisatie daarbij voor inhoudelijk advies.

Het college neemt kennis van het voornemen om het bedrag van € 70.000 dat nodig is voor het opstellen van het educatieplan, waaronder genoemd onderzoek, te dekken uit de post Onvoorzien.

Het college ziet uit naar een uitgewerkt voorstel voor een structureel educatieprogramma Democratie en Rechtsstaat, waarin tevens de financiële impact van de ambtelijke organisatie in beeld is gebracht.

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
Initiatiefvoorstel Democratie en Rechtsstaat	2257637	Ja

Registratienummer

2293778

Datum

29 augustus 2018

Auteur

K.E. van der Wielen

Afdeling/Bureau

RE

Openbaarheid

Openbaar

Portefeuillehouder

Verbeek, L.

Lijst ingekomen stukken

Provinciale Staten

19 september 2018

Initiatiefvoorstel

Van toepassing zijn de artikelen uit het reglement van orde voor de vergadering van Provinciale Staten:

- Artikel 21 lid1.d Initiatiefvoorstellen

Een lid van PS kan te allen tijden schriftelijk bij de voorzitter van PS een initiatiefvoorstel indienen. Onderstaande format dient als hulpmiddel. Het indienen van een initiatiefvoorstel is vormvrij.

Initiatiefvoorstel nr. (in te vullen door Statengriffie)	
Datum:	19 juni 2018
Indiener:	MEG Pappa D66 Mede initiatiefnemers: W. de Jager, PvdA en J. van Slooten, CDA.
Onderwerp:	Initiatiefvoorstel 'Het starten van een structureel educatieprogramma over Democratie en de Rechtsstaat, gericht op jongeren'. Het programma is tevens inzetbaar voor bredere groepen in de Flevolandse samenleving.
Voorgenomen besluit:	Het starten van een onderzoek naar de opzet van een structureel educatieprogramma gericht op het vergroten van de kennis over democratie, de rechtsstaat en de provinciale organisatie. Hiertoe zal als eerste aanzet een begeleidingscommissie worden ingesteld, met ambtelijke ondersteuning. De doelstelling is om m.n. jongeren wegwijs te maken in de 'democratie'. Het streven is gericht op het bereiken van zoveel mogelijk jongeren: 1. In eerste instantie 1.000 jongeren per jaar in het middelbaar onderwijs. 2. Het aantal volwassenen, buiten dagscholen om, ongeveer 250. 3. Speciale aandacht te richten op jongeren, met wie het lastiger is om in gesprek te komen krijgen. Denk hierbij aan MBO I en II-opleidingen. 4. Jongeren in het HBO en WO.
Dictum	Provinciale Staten besluiten: 1. in eerste instantie € 70.000 beschikbaar te stellen voor het experimenteren, onderzoeken en borgen van de gedegen opzet van een structureel educatieprogramma gericht op het vergroten van de kennis over democratie, de Rechtsstaat en de provinciale organisatie 2. de dekking hiervoor te vinden in de post onvoorziene uitgaven 3. in het komende campagnejaar van september 2018 tot de Provinciale Staten verkiezingen in maart 2019 dit bedrag ook in te zetten voor het experimenteren en onderzoeken met en van verschillende educatievormen, primair gericht op het middelbaar onderwijs en secundair op bredere groepen in de samenleving. 4. De structurele aanpak van het educatieprogramma te borgen d.m.v. een voorstel bij de Perspectiefnota c.q. begroting in mei/juni 2019. 5. Voor het realiseren van de beslispunten 1 t/m 4 een begeleidingscommissie in te stellen, met ambtelijke ondersteuning. 6. De 8^e begrotingswijziging 2018 vast te stellen

Inhoud:	Aanleiding: De politieke en de provinciale organisatie staan ver af van de lokale samenleving in stad en op het platteland. In de dagelijkse praktijk blijkt tegelijkertijd dat jongeren veelal weinig weten over 'politiek' en het politieke bestel in Nederland en de rechtsstaat. Vaak worden de principes van de rechtsstaat niet begrepen omdat deze hand in hand gaan met, of voorwaardelijk zijn voor, de democratische spelregels. Ook de lokale politiek en hoe de overheid georganiseerd is, staat ver van jongeren af. Hoe kunnen wij daarin verandering brengen en er mede voor zorgen dat jongeren zich ontwikkelen tot volwassenen die actief deelnemen aan de samenleving, zich verantwoordelijk voelen voor die samenleving en interesse tonen voor de politiek c.q. de democratie? Dit voorstel voorziet in het starten van een structureel educatieprogramma om jongeren wegwijs te maken in de 'democratie'. Huidige educatieve activiteiten door de provincie en statenleden: • 'Op weg naar het Lagerhuis': debat wedstrijd Havo/VWO • een aantal gastlessen MBO • de ontvangst van een aantal MBO klassen • de cursus 'politiek actief'. Doelstelling educatieprogramma voor jongeren en brede groepen in de samenleving: 1. Deelnemers kennis over te dragen van onze democratie. 2. Opkomstbevordering verkiezingen Provinciale Staten. 3. Samenhang aanbrengen in wat nu al in gang is gezet. 4. Werken aan het vertrouwen van m.n. jongeren in de politiek en in de overheid. 5. Bij de activiteiten van de provincie het gesprek tussen (jonge) inwoners en politici bevorderen. Het voorstel is: 1. in eerste instantie € 70.000 beschikbaar te stellen voor het experimenteren, onderzoeken en borgen van de gedegen opzet van een structureel educatieprogramma gericht op het vergroten van de kennis over democratie, de Rechtsstaat en de provinciale organisatie. 2. in het komende campagnejaar van september 2018 tot de Provinciale Staten verkiezingen in maart 2019 dit bedrag ook in te zetten voor het experimenteren en onderzoeken met en van verschillende educatievormen, primair gericht op het middelbaar onderwijs en secundair op bredere groepen in de samenleving. Zo kan er direct gebruik worden gemaakt van de educatieve activiteiten en kunnen statenleden worden betrokken bij het educatieprogramma i.o. en het draagvlak worden vergroot. Dit komt ten goede aan de profilering van statenleden naar de doelgroepen toe. 3. Het borgen van de structurele aanpak van het educatieprogramma kan vervolgens plaatsvinden d.m.v. een voorstel bij de Perspectiefnota c.q. begroting in mei/juni 2019. 4. als eerste aanzet wordt een begeleidingscommissie ingesteld, met ambtelijke ondersteuning.

	In het onderzoek en vervolgens in het structurele educatieplan kunnen de volgende onderdelen worden uitgewerkt: 1. Educatieve middelen, FTE's, en educatieve activiteiten in te zetten om het doel, kennis over de democratie en de Rechtsstaat, te behalen. Het gaat hierbij concreet over bijvoorbeeld: • democratiespel spelen in provinciehuis • gastlessen op scholen • democratiespel spelen in gemeentehuizen • andere bijeenkomsten in provinciehuis, zoals Lagerhuis, themabijeenkomsten, Finale debatten, ontvangst groepen etc. 2. In samenwerking met gemeenten debatwedstrijden organiseren. Debatwedstrijden in samenwerking met de gemeenten vraagt een intensievere samenwerking met gemeenten. Bij deze debat wedstrijden komt de werking van onze democratie volop aan de orde. Ook worden bij de verschillende bijeenkomsten statenleden en raadsleden uitgenodigd worden. Tijdens de bijeenkomsten is het veel halen en brengen van meningen door deelnemers en politici. Dit kan voor Provinciale Staten ook input leveren voor de komende verkiezingen. De kosten en de uren kunnen tussen gemeenten en provincie worden verdeeld. De provincie Overijssel is een goed voorbeeld van deze opzet met het programma 'Overijssel doet mee!' (zie bijlage). In onze provincie is met name de gemeente Almere actief met educatie op dit gebied gericht op jongeren, dit wordt bij het onderzoek betrokken. 3. Educatie te beleggen in een functie binnen de provinciale organisatie. Hoe en waar dit hoort gaat de begeleidingscommissie, met ambtelijke ondersteuning, onderzoeken en verwerken in een concreet voorstel. Wettelijk- en/of beleidskader: In het kader van de 'Omgevingsvisie Flevoland' en het perspectief 'krachtige samenleving' streeft de provincie Flevoland naar een samenleving waarin burgers hun weg kunnen vinden. Quote: 'De rol van de provincie is betrokken omdat we er voor alle Flevolandse zijn'. In die zin is het van belang dat burgers/inwoners van Flevoland de provincie kennen en weten te vinden. • Voor het thema krachtige samenleving worden pilots samen met de gemeenten ontwikkeld. • Verzilveren 'kansen voor jongeren' en arbeidsmarktvoorwaarden. • Het streven van Provinciale Staten is gericht op 'opkomstbevordering voor de verkiezingen van Provinciale Staten'.

	Gedachtengang: Jongeren van nu zijn de burgers van morgen. Het is belangrijk dat jongeren geschoold worden in de competenties die nodig zijn om succesvol te kunnen zijn in een voortdurend veranderende samenleving. Zij moeten zich kunnen ontwikkelen tot burgers die zich de waarden en normen van onze democratische samenleving eigen maken. Het gaat om het bevorderen van 'burgerschapzin' en het vergroten van de kennis over en interesse in de overheid en het politieke bestel van Nederland en in het bijzonder de provinciale organisatie. Overwegingen die leiden tot voorgenomen besluit: In de 1^e Statenconferentie in Harderwijk is reeds door een van de groepen de wens uitgesproken dat de provincie en Provinciale Staten een educatieprogramma start om de kloof tussen burger en provinciale politiek kleiner te maken en jongeren te interesseren voor politiek en het overheidsbestel waarvan de provincie deel uitmaakt.
Relatie met:	Planning: Behandeling commissie bestuur : 4 juli 2018 In GS : gelijktijdig Provinciale Staten : n.t.b. Financiën: Het voorstel is om voor de periode september 2018 - maart 2019 € 70.000 beschikbaar te stellen voor het onderzoek naar de opzet van een structureel educatieprogramma gericht op het vergroten van de kennis over democratie, de Rechtsstaat en de provinciale organisatie. Dit bedrag ook in te zetten voor het experimenteren met verschillende educatievormen gericht op de beoogde doelgroepen. Hiertoe zal. Het ingeschatte budget van € 70.000 wordt besteed aan het onderzoek door een trainee en spel- en werkvormen zoals simulatie van een commissie- of statenvergadering en het 'democratiespel'. Daarnaast houdt de verkenningsfase ook een evaluatie van de experimenteerfase in. Organisatie: Als eerste aanzet zal een begeleidingscommissie worden ingesteld, met ambtelijke ondersteuning. Thema's PS: Krachtige samenleving Opkomstbevordering Provinciale Staten verkiezingen in 2019 Communicatie: Publiciteit 'Start onderzoek naar de opzet van een structureel educatieprogramma Democratie en Rechtsstaat van de Provincie Flevoland' middels persbericht. Mailing/nieuwsbrief richting onderwijs en betrokken organisaties.
Bijlagen: (Onderdeel uitmakend van het besluit)	1. Jaarverslag 'Overijssel doet mee' van de provincie Overijssel 2. Presentatie Krachtige Samenleving, commissie Ruimte dd 16-05-2018 3. Uitkomst 1^e Statenconferentie Harderwijk 2015 4. 8^e begrotingswijziging 2018 (HB 2257752)
Achterliggende Documenten:	Amendement 5, nov. 2012: Voortzetting 'Op weg naar het Lagerhuis' ingediend door mw. N. Azarkan (PvdA) en J. van Wieren, CDA)